

Piparkoogi- võlurid äratavad lapsepõlve.

Foto: Albert Truuväärt

AVATSEREMOONIA

Varsti on see käes! 31. detsembri õhtul on kõik oodatud Tallinna Teatri väljakule kultuuripealinn aastat vastu võtma. Sündmust aitavad tähistada armastatud esinejad ning kolmekordne ilutulestik, mida lastakse katuselt, mäe otsast, promenaadilt ja suisa laeva pealt merel.

Loe lk 3

MUUSIKA

Brasiilia trummiõpetaja Francois Archanjo on juba pea aasta otsa aidanud Eesti noortel projekti Trumm-It raames avastada trummimängu ja ladina-ameerika muusika varjatud võluseid. Kuid see on alles algus, sest eksotiilisi rütme saab täis olema terve eelolev aastal!

Loe lk 4-5

FESTIVAL

Linnateatri festival «Talveõ unenägu» ilmutab seekord vaatajaile, mis saab siis, kui teatrikunstnik lisaks lavakujunduse loomisele ka lavastajaks hakkab. Heidame pilgu kuulsale Vene lavastaja Dmitri Krõmovi loomingule.

Loe lk 6

Tallinnas seatakse üles eurosid vahetav püha lehm

TTÜ Biorobotika Keskus koostöös MTÜ Eesti Meediakunstnike Ühingu pakub inimestele hoopis omamoodi võimalust kergendada kroonilt eurole ülemineku vaeva, püstitades selleks 28. detsembril Tallinna südalinnas euroeelse püha lehma.

Rajatisega kutsutakse inimesi vastama esmapilgul lihtsale, ent siiski mõningast süüvimist nõudvale küsimusele: «Kuidas vahetaksid sina oma kroonid euroks, kas tõesti lihtsalt tavalise pangautomaadi juures?»

Mitmete kunstnike ja leiutajate ehitatud robotilehm hakkab aastalõpueelsel euronõu perioodil linnarahvast lõbus-tama ammutama ja Eesti kroonide eurodeks vahetamisega. Valuutavahenduste-hinguid saab teha kursiga 1:1.

Rahavahetusprotsess ise on imelihtne – kui söödad lehmale sisse ühekroonise mündi ja lased sellel läbida eluka seetrakti, saad vastu üheeurose.

Lehma näol on tegemist Plektrumi festivali robotiaastale pühendatud taiesega.

Tänavu ka kultuuripealinnas kavasse kuuluv Plektrum on igal aastal Tallinnas

toimuv festival, mille eesmärk on esitleda ja mõtestada inimese, tehnoloogia ja kaasaegse kultuuri kokkupuutepunkte.

Plektrum pakub publikule uusi mõteteid ja kogemusi läbi mitmesuguste kaasaegse kultuuri ja hariduse valdkondi hõlmavate loengute, seminaride, töötubade, muusika- ja kunstisündmuste. Tänavune Plektrum töö Tallinnasse robotid ja tehiselu, küsides: «Kas sa armastaksid robotit?»

Praeguse ettevõtmise laiem eesmärk on tuletada meelde minevikku ja seda mitte alahinnata. Samas ei soovi näituse ülespanijad ka tulevikku kritiseerida,

vaid rõhuda oleviku hindamisele, hoides seeläbi krooni euroga võrdset tasemel.

Püha eurolehm pole mitte üksnes kunstiline skulptuur, vaid äärmiselt funktsionaalne taies Tallinna linnaruumis. Sest olgem ausad – miks peaks keegi vahetama raha igavates pangajärjekordades seistes, kui seda on võimalik teha meeldejäävalt, söötes kroone sisse robotilehmale ning saades eurosid uskumatu kursiga vastu.

1:1-le kursiga eurosid vahetav lehm.

Foto: Plektrum

MEEDIAKUNST

KULTUUR KUTSUB

Andreas Sepp, reporter

Kultuur kaitsetute kaitseks

Valget aega on päevas vaid paari tunni jagu ja kaubanduskeskuste parklates pea võimatu vaba kohta leida – selge märk, et jõulud on taas saabumas. Kellele üllatusena, kellele mitte, kuid kindlasti tahavad kõik eestimaalased eeloleval nädalavahetusel ebaolulise kõrvale heita ja oma lähedastele keskenduda.

Meenub hiljuti loetud modernsem muinasjutt sellest, kuidas jõuluvana otsustas just nimelt selle va parklates toimuva ebaloomulikult tiheda sagimise tõttu jõuluaaja hetkeks peatada, tuletamaks inimestele meelde pühade tegelikku tähendust.

Sageli arvatakse millegipärast, et oma lähedastest hoolimine seisneb neile võimalikult kallite kingituste ostmises. Õnneks on meie ümber elavad targad ja ettevõtlikud inimesed tulnud lagedale mitmete huvitavate viisidega, kuidas kaas-kodanikke võimalikult soojalt mees pidada – ja seda mitte ainult jõulude ajal.

Nii näiteks on juba pea aasta otsa Eesti eri nurkades käinud esinemas SA Tallinn 2011 suurprojektide hulka kuuluv trummiorkester Trumm-It, kes keskendub oma tegevuses eelkõige noortele. Trumm-It on inspireeritud Rio de Janeirost alguse saanud sotsiaalse suunitlusega kultuuriprojektist AfroReggae, mis töötab riskinoortega. Ehk innustab just kultuuripealinna aasta n-ö orbiidile lendama teisigi sama toreid, ent seni veel mingil põhjusel vaid paberile jäänud ettevõtmisi. Tuge vajavaid ühiskonnagruppe peaks Eestiski jaguma. Iseasi, kui palju on meis endis tahet mugavust kõrvale jätta ja hakata korda saatma tõeliselt omakasupüüdmatuid heategevusi.

Soovime teile Kultuuripealinna toimetuse ja SA Tallinn 2011 poolt rahulikke jõulupühi. Katsuge palju puhata, et saaksime nädala pärast Teatri väljakul üheskoos Euroopa kultuuripealinna aasta võimalikult meeldejäädvalt vastu võtta!

«Sageli arvatakse, et lähedastest hoolimine seisneb neile kallite kingituste ostmises.»

Tallinn 2011 fotonäitus Brüsselis

Brüsselis Euroopa Liidu Regioonide Komitee peahoones oli detsembrikuus vaadata Postimehe fotograafi Peeter Langovitsi fotonäitus «Tallinn – Euroopa kultuuripealinn 2011».

Näituse avamisel kutsus Tallinna linna volikogu esimees Toomas Vitsut (pildil) oma kolleegi tuleval aastal külla Läänemere äärde Euroopa kultuuripealinna. «Meie kavatsus niisuguseid näitusi korraldada

on väga lihtne ja siiras – kasvata vaatajate isu Tallinna külastamiseks,» sõnas Vitsut.

Euroopa Liidu Regioonide Komiteel, kus Tallinna näitus vaadata oli, on oluline roll Euroopa mitmekesisuse tutvustamisel ja piirkondade lähendamisel.

Kultuuripealinn

Ajaleht Kultuuripealinn

Väljaandja: SA Tallinn 2011

Toimetuse: Vabaduse väljak 10, 15199 Tallinn

Maarja-Liis Arujärv, peatoimetaja

Anneli Sihvart, toimetaja, tel 5620 1126, 635 2011, anneli.sihvart@tallinn2011.ee

Andreas Sepp, reporter, andreas.sepp@tallinn2011.ee

Anneli Martin, reporter, anneli.martin@tallinn2011.ee

Euroopa kultuuripealinna infokeskus

Rotermanni 5/Roseni 10, 10111 Tallinn

tel: +372 6594 113

e-post: infokeskus@tallinn2011.ee

e-pood: pood.tallinn2011.ee

www.tallinn2011.ee/ajaleht

PiparkoogiMaania võlupoes on väikestel ekspertidel ja vanematelgi kõvasti tegemist. Kauba kvaliteediga võib täiesti rahule jääda.

Foto: Albert Truuväärt

Disainigalerii muutus võlupoeiks

Anna kunstnikele taigen ja sellest valmiv piparkook teeb pauku.

Pipi Pikksuka ajastu kassaaparaat, tulevikku näitav kristallkuul ning ajamasin – kõik lapsepõlve muinasjutu esemed on väljas PiparkoogiMaania Võlupoes, kus asjadel ei olegi hinda.

Oliver Õunmaa

Graafik ja EKA õppejõud Jaak Visnap on roninud toolile. Pärast lühikest kõnet tõmbab ta paugukompveki nõõrist, käib korralik müttakas ja juubeldava rahvahulga suunas lendab ebemeid. Tundub, nagu võtaks kunstirahvas disaini- ja arhitektuurigaleriis varakult uut aastat vastu. Ainult et paugutoru on... piparkoogist!

Selle avapauguga algas tegelikult PiparkoogiMaania viies sünnipäevapidu.

«Mõtlesin, kas ka sel aastal tõesti ime sünnib!» räägib PiparkoogiMaania korraldaja Mari-Liis Laanemaa.

«Vahepeal oli ju suvi. Ettevõtmistöö on pikk, kuid mina näen töid alles kaks päeva enne avamist. Keraamik Külli Kõiv helistas, et ta on haige ega saa sel aastal osaleda. Avamispäeval tuli ta aga omavalmistatud gramfoniga uksest sisse ja ütles, et tema ikka puududa ei saanud, et tal hakkas süda kripeldama.»

Imelised võluesemed

PiparkoogiMaania on üritus, kus arhitektid, disainerid, keraamikud, metallkunstnikud, moekunstnikud jt kunstinimesed loovad vahelduseks oma teoseid piparkoogitaigast.

Galeriis on kogu väljapanek piparkoogist, sealhulgas leidub väga omapäraseid esemeid. Nii on peale piparkoogist grammofoni ja internetikaubamaja väljas ka võlusõnade generaator, kõikide soovide täitmise tempel ja kristallkuul, kust tulevik välja voolab.

«Selle aasta teema on võlupood,» selgitas Laanemaa. «Piparkoogist esemed on juba iseenesest võluasjad, kuid seekord pidid autorid neile andma veel täiendavat maagilised võimed.

Siin poes on väljas täiesti normaalne võlupoe kaup ja siin saavad tegelikkuseks kõik lapsepõlveunustused.»

Kuigi tegemist on poega, müügil olevaid esemeid kohe osta ei saa, sest neil ei ole hindu.

Taigen vajab kogemusi

«Alguses ma küll mõtlesin, et esemetel võiks olla hinnad juures, näiteks et võlukalkulaatori ostmiseks tuleks 10 korda ümber Raevoja platsi joosta,» ütles Laanemaa, «aga sellise info lisamine oleks keeruliseks läinud, pealegi oleks ju pood nii varsti tühjaks saanud. Ehk õnnestub aga ostuhuvilisel autoriga kokkuleppele jõuda, et meeldiv ese pärast näitust endale saada.»

Poe muljet loob galeriis ringikujuline lett, mille kohal hõljub inglise võlupoe müüja, kelle tiivad on loomulikult piparkoogist. Saadaval on Tiit ja Erika Liiva piparkoogist võlupoe kliendikaardid.

Natuke liiga agaralt toksis oma stiilselt vanaaegse moega piparkoogist kassaaparaati keraamik Katharina Aus (esikülje pildil). Üks nupp tuli küljest ära, kuid üks äpardusi juhtub kogenumalgi meistril. Nüüd käis Katharina murliku näoga galeriis ringi ja otsis, ega kellelgi oleks glasuuri laenata, et saaks nupu tagasi kleepida.

«Tegelikult ma tean, kui haprad võivad asjad olla, keraamik peab olema tundlike kätega,» räägib Aus.

«Minu jaoks on piparkoogitaigen olnud mitte toidu-, vaid töömaterjal juba 10 aastat. Teggin piparkoogiesemeid juba mitu aastat enne PiparkoogiMaaniat. Keraamikuks olemine on andnud mulle tugeva eelise.»

Endine disain on ilus

«Katharina Aus on üks väga oluline piparkoogivõlur,» tunnistas Laanemaa.

«Tänu temale PiparkoogiMaania sündis. Mäletan, kui seisime Tasku nimelise poe akna ees, kus oli üks piparkoogimaja, ja Katharina rääkis mulle õhinaga, et piparkoogist saaks teha veel seda ja toda. Mõtlesin veel, et ta on ikka püsti piparkoogihull!»

Katharina ei oskagi öelda, kas tal kunagi piparkoogist isu täis saab.

«Materjali teeb sümpaatseks see, et ta on nii-öelda taaskasutatav – esimest tündines võib selle lihtsalt ära süüa,» räägib kunstnik. «Minu asjad on kõik üleni söödavad.»

Vana kassaaparaadi valmistas Aus seepärast, et talle meeldib vana aja tööstusdisain.

«Kui ma sellist aparaati näen, meenuvad mulle poed, nagu olid Pipi Pikksuka raamatus,» ütleb Aus.

«Piparkoogist saab teha isegi võlusõnade generaatori.»

«Aastatel 1900–1920 polnud imeliselt ilusad ja armastusega valmistatud mitte üksnes kassaaparaadid, vaid ka õmblusmasinad jt esemed. Tehasetooted olid toona veel kaunistatud ja nägid välja nagu käsitööesemed.»

Parimaid asju saab tasuta

Nupud kassaaparaadil on tühjad, hinnatabelool seisab aga sõna «tasuta».

«Mõtlesin tükk aega, mida nuppude peale panna, kuid tundub, et jääbki nii – igauks otsustab ise, mida tahab sinna kirjutada,» räägib Aus. «Hinda pole aga märgitud, sest parimad asjad elus ongi tasuta.»

Võlupoes on 300 kg tainast ja 150 kg suhkrut taiesteks vorminud 125 autorit ja 80% neist on samad, kes mullugi.

«Kes korra PiparkoogiMaania käinud on, loobuda enam ei taha,» kinnitab Laanemaa. «Pal-

jud tõelised piparkoogiamaanid on siin viiendat aastat.»

Kohv ei voolagi maha

Aeg näib poes tõesti peatunud olevat ning hetk, mil kohv ümberaetud tassidest maha lendab, on tardunud karamelli. Tegemist on fotograafide Lisalotte Elme, Henry Griini ja Polina Lapõševa tööga «Ajamasin».

«Fotograafia on ju mingiks hetkeks aja peatamine,» seletab Elme. «Tahtsime nüüd aega peatada kolmemõtmeliselt. Meie ajamasinaga saab pikendada ükskõik mis hetke nii kaua, kuni soovi on.»

Kogenuim piparkoogikunstnik Aus võib rahule jääda.

«Esimestel aastatel pudistasid paljud autorid oma asjad katki, sest ei olnud materjaliga harjunud,» meenutab Aus. «Viiendaks aastaks on näha, et autorid on õpinud suhkrut kasutama ja tööd on tõesti tugevad.»

PiparkoogiMaania näitus on Disaini- ja Arhitektuurigaleriis (Pärnu mnt 6) avatud 6. jaanuarini kell 11.00–18.00.

Kp LISAB

Et keegi ei jääks piparkoogiamaagiast ilma, saavad kõik osaleda üle-eestilisel PiparkoogiMaania internetivõistlusel. Oodatud on fantsiaarohked piparkoogitööd teemal «Võlupood»!

Osaleda saab ükski või mitmekesi. Peaaühinnad on Canon'i fotoaparaadid, lisaks kuhjaga ergutuspreemiaid. Võistlus kestab 28. detsembrini.

Palju pilte ja infot näituste, kunsti ja võistluse kohta ripub kodulehel www.piparkoogiamaania.ee ja Facebookis.

PiparkoogiMaania imele aitavad kaasa Hallik Pagarid, Dansukker, Meira Eesti, Overrall, Sotapota ja Kultuurkapital.

Kultuuripealinn saabub kõigi aegade uhkeima ilutulestikuga

Kukerpillid tavaliselt aastavahetusel ei esine, kuid teevad kultuuripealinna aasta saabumise puhul erandi.

Kultuuripealinna avatseremoonia paneb laevalt lastud ilutulestiku mööda merd liuglema ning laseb nautida Kukerpillide, Tanel Padari ja Iirise muusikat.

Oliver Õunmaa
oliver.ounmaa@tallinnlv.ee

31. detsembril on kõik oodatud Tallinnasse Teatri väljakule, et üheskoos Euroopa kultuuripealinna aastat vastu võtta.

«Koostöös Rahvusooper Estonia ja Eesti Rahvusringhäälinguga sündis üldrahvalik ja mõnus kogu pere peo kava,» tutvustas toimuvat SA Tallinn 2011 juhatase liige Jaanus Mutli. «Uusaastapeo kava peaks rõõmustama nii vanemaid kui ka nooremaid, sest esinevad legendaarsed Kukerpillid, rokilemmik Tanel Padar & The Sun ja viimaste aastatega kodumaise popmuusika pahupidi pööranud Iiris.»

«Ju siis oleme kõige kultuurisemad, et just meid kultuuriaastat vastu võtma kutsuti,» muigas Tanel Padar. «Valikuid oleks olnud ju esinejate seast kõvasti, kuid valiti just meid – nii et kunagi on, mida lastelastele rääkida! On hea meel, et kultuuripealin-

nal on noortepärane suhtumine. Avasime omal ajal kontserdiga Schengeni viisaruumi ja nüüd toome inimestele kultuuripealinna ning euro.»

Padari sõnul fännid neis pettuma ei pea.

«Kuigi me täispikka kontserti anda ei saa, sest peame arvestama presidendi kõnega, saab kuulata meie parimaid palu ning uus aasta tuleb uute lugudega meie viimaselt plaadilt.»

Kukerpillid matavad krooni

Kukerpillide liikme Ike Volkovi sõnul ansambel tavaliselt vana aasta õhtul ja jõulude ajal ei esine, kuid teeb seekord erandi.

«Kultuuriaasta avamine on nii suur au ja vastutus, et hakkasime kohe pillimängu harjutama,» kinnitas Volkov. «Kultuuripealinna üks tunnuseid on «Mereäärsed lood». Sobime avatseremooniale, sest

meil on palju merelaule, mida kindlasti ka seal kuuleb.»

Volkovi sõnul leidub veel üks aspekt, miks kukrid üritusel just õiged esinema on: «Oleme mänginud krooni kehtima hakkamise peol Viljandis ja Eesti Euroopa Liitu astumise peol Iirimaal. Järjepidevus on seega olemas – sobime mängima ka krooni matustel.»

Kolmekordne ilutulestik

Aasta 2011 saabub kolme ilutulestikuga. Esimene lastakse õhku Tallinna lahelt ja Pirita teelt ja see on suurim, mida viimasel ajal siinkandis nähtud on. Teine ilutulestik lastakse üles Harju mäelt ja sellega liitub ilutulestik Solarise katuselt.

Merel ja Pirita teel tulevärki korraldava Ruf ilutulestike direktori Hannes Närepi sõnul rendib ettevõtte laeva ja ehitab sellele platvormi, kust on mugav mere peal rakette lasta.

«Ilutulestiku laseme õhku vaheldumisi laevalt ja Pirita teelt,» selgitas Närep.

«Mere peal paneme osa rakette lendama mööda vett, Tallinnas

on selleks võimalus olemas, kuid seda pole kunagi kasutatud.

Kui tuult ei ole, seisab laev mere peal paigal, kui on tuul, sõidab laev rakettide laskmise ajal vaikselt edasi-tagasi.

Pirita teel laseme rakette 300 meetri laiusest 40 punkti korraga. Nii massiivset ilutulestikku pole vist olnud Eestis üldse. Kokku kestab etendus seitse minutit.»

Tseremoonia tantsu-showl on oodata nii tuld, trumme kui tantsu, ava-showl aga teiste kultuuripealinnade külalisi kaugel.

«Seepärast tasub õhtupoolikul sammud kindlasti Teatri väljakule seada,» lausus Tallinn 2011 peaproductsent Eva Saar. «Kes täpselt kohale tulevad ja mis toimuma hakkab, näeb kohapeal, ülalatumoment peab jääma.»

Pidu ekraanidel ja laval

Rahvapeole lisavad võrtsi Teatri väljakut palistavad kultuurikioskid, mis avatakse kell 21.00.

«Kioskitest saab osta kultuuripealinna ja euromeeneid, süüa, sooje jooki ning küsida ka kultuuripealinna kohta infot,» tutvustas Saar.

Lisaks näeb suurtelt ekraanidelt Eesti Televisiooni aastavahe- tuseprogrammi.

«Kõik platsil toimub ETV aastavahe- tuseprogrammiga sünkroonis,» seletas Saar. «Peolised saavad ekraanidelt osa ka kultuuripealinna avagalast Rahvusooper Estonias ja rahvusvahelise teatrifestivali «Talveöö unenägu» lõpupeost Linnateatris.

Apsakatest päästab spordireporteri kiirus

ETV saatejuhid on Anu Välba ja spordisaadetest tuntud Marko Kaljuveer. «Kaljuveere valisime õhtujuhiks sellepärast, et tekiks üllatusmoment,» selgitas ETV meelelahutussaadete toimetuse juhataja Mart Normet. «Pealegi on ta väga hea otseesineja.»

«Ehk tuleb spordisaadete kogemus tõesti kasuks, nii oskan ootamatustele kiiresti reageerida,» arvas Kaljuveer. «Loodan, et ootamatusi ei tule, kuid me peame ikkagi kaheksa tundi järjest eetris olema, apsakate korral need ära siluma ja jätma mulje, et nii oligi mõeldud.»

Kaljuveeril tuleb seekord tavatult tume ülikond selga panna ja kiki- lips ette siduda. «Riideid saame ise valida, stilist muidugi aitab meid,» seletas Kaljuveer. «Rõivad tuakse kohale ja siis saame proovida, mis kõige paremini selga istub. Kõige tähtsam on, et minu ja Anu rõivad kokku sobiksid. Arvan, et tuleb glamuurne saade, ikkagi vana aasta ärasaatmine koos euro ja kultuuripealinna tulekuga.»

Kultuurset aastat oodatakse koos

Lava pealt juhivad õhtut Lenna Kuurma ja Urmas Vaino. «Kunagi olen juhtinud Estonias aastavahe- tuse balli, kuid üldiselt pole ma sel ajal ürituste vedaja olnudki,» rääkis Vaino. «Niisiis tuleb üks uus huvitav kogemus juurde. Igal vana-aasta õhtul ootan, et järgmine aasta tuleks kultuurne ja hea, sel korral ootame kultuurset aastat koos.»

Kultuuripealinna avatseremoonia kava

21.00–01.00 Avatud on kultuurikioskid söögi ja joogiga ning kultuuripealinna ja euro meenetega
22.30–22.35 Õhtujuhtide tervitus ja programmitutvustus
22.35–23.00 Esinevad Kukerpillid
23.01–23.05 Tantsu-show
23.05–23.45 Esinevad Tanel Padar & The Sun
23.45–23.55 Eesti Vabariigi Presidendi telepöördumine ekraanidel
23.55–23.58 Hümn
23.58–00.00 Õhtujuhi sõnad
00.00–00.02 Ilutulestik Pirita teel ja merel. Tulevärki saab vaadata ka ekraanidel.
00.02–00.07 Ilutulestik Solarise katuselt
00.07–00.13 Kultuuripealinna ava-show
00.13–00.25 Esineb Iiris
00.25–01.00 Esinevad Kukerpillid

Graafika: Oliver Õunmaa

Vana-aastaõhtu muudatused Tallinna liikluskorralduses

Kultuuripealinna aasta saabumispidustuste tõttu on 31.12.2010–01.01.2011 kella 18.00–02.00 liiklusele suletud Teatri väljak kui ka Estonia piirsteet.

Trollid

Seetõttu lõpetavad trolliliinid nr 1, 2, 3 ja 6 Tõnismäe peatuses ja keeravad ümber Kaarli kiriku tagasi.

3 ja 6 väljuvad täiendavalt Tõnismäe peatusest öösel kell 01.00, 02.00, 03.00. Liinist otsast väljuvad trollid kell 00.30, 01.30 ja 02.30.

Bussid

Bussid nr 67 ja 68 väljuvad Kunstiakadeemia peatusest ja lõpetavad liini sealsamas.

Buss nr 54 teeb peatuse ja tagasipöördet Rävalla piirsteet, pärast parempöört A. Lauteri tänavalt.

Buss nr 15 väljub Viru bus- siterminalist, sõidab mõlemal suunal mööda A. Laikmaa täna- vat ning Teatri väljakut ei läbi.

Nr 16, 17, 17A bussid sõi- davad kesklinna suunal möö- da A. Lauteri tänavat, Rävalla piirsteet, A. Laikmaa tänavat, Gonsiori tänavat, Raua tänavat, Pronksi tänavat, Narva maan- teed, Pärnu maanteed ja Va- baduse väljakut. Täiendavad peatused tehakse Rävalla piies- teel pärast A. Lauteri täna- va ristmiku paiknevas ajutises peatuses, Gonsiori tänaval bus- side nr 3, 20, 20A, 31, 53 ja 56

Kunstiakadeemia peatuses ja Pärnu maanteel busside nr 40 ja 48 Viru peatuses.

Nr 16, 17, 17A bussid sõi- davad kesklinna väljuval suu- nal mööda Estonia piirsteet, Kentmanni tänavat.

Liinide 14, 18, 40 ja 48 bus- sid sõidavad kesklinna suu- nal mööda Estonia piirsteet, Kentmanni tänavat ja A. Laik- maa tänavat. Täiendav peatus tehakse Rävalla piirsteetl pä- rast A. Lauteri täna ristmiku paiknevas ajutises peatuses.

Ekspressbussid 9, 11 ja 46 sõi- davad Vabaduse väljakuni, lõpp-peatuse on Kaarli piirsteet busside 22 ja 46 Vabaduse väl- jaku peatuses.

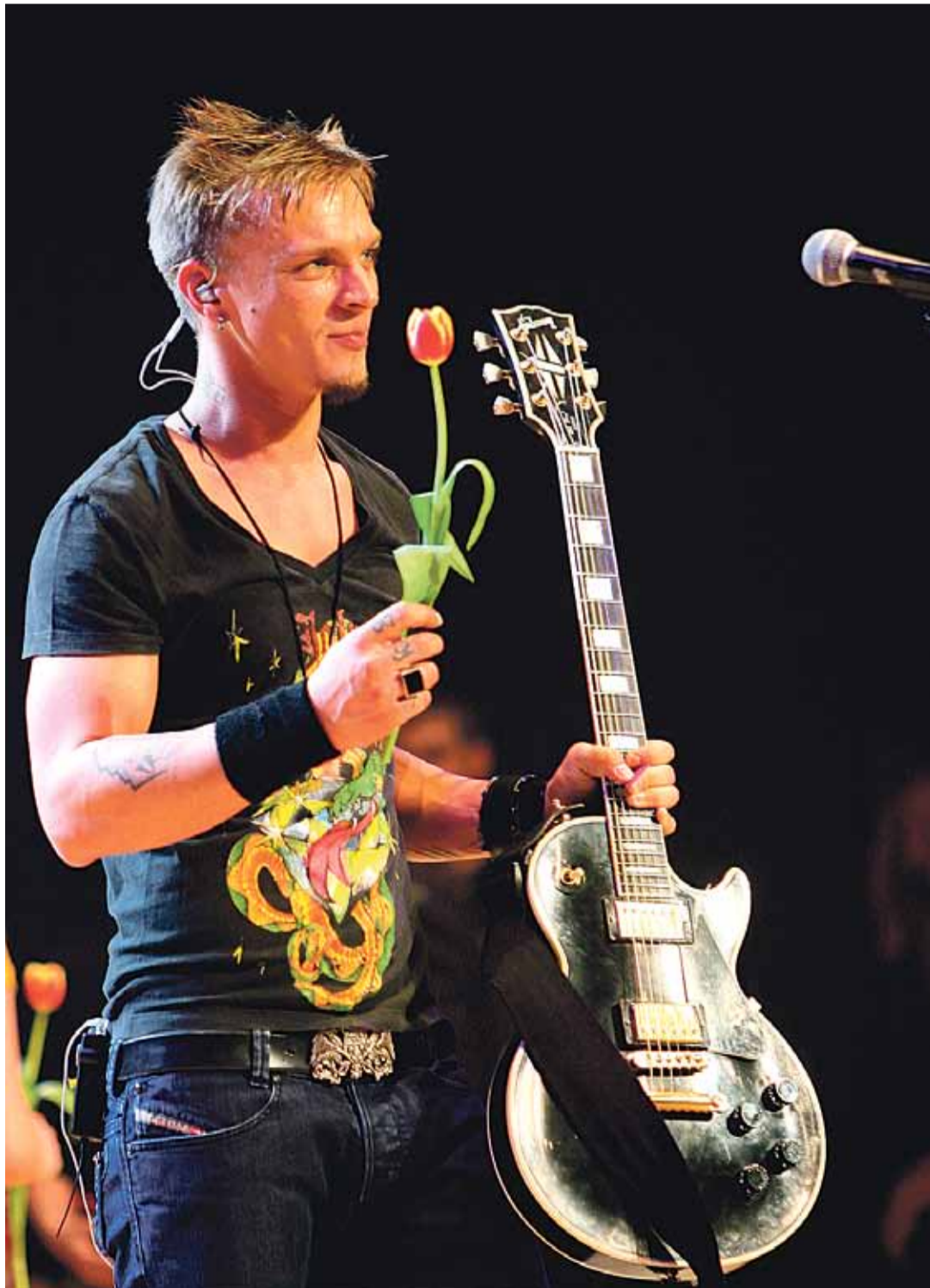
Liinide 20 ja 20A bussid sõi- davad kesklinna suunal mööda Estonia piirsteet, Kentman- ni tänavat, Rävalla piirsteet, A. Laikmaa tänavat ja Gonsiori tänavat. Täiendav peatus teh- hakse Rävalla piirsteetl peale A. Lauteri täna ristmiku paiknevas ajutises peatuses.

Bussid nr 18, 40, 60 ja 67 väljuvad kesklinnast öösel kell 01.00, 02.00, 03.00 ning liini teisest otsast kell 00.30, 01.30 ja 02.30.

Liinide nr 1A, 18 ja 40 öö- bussid väljuvad kesklinnast Postimaja kõrvalt Hobujaama peatusest, täiendavad väljumi- sed on bussil nr 1A kesklinnast öösel kell 00.00, 01.00, 02.00, 03.00 ning liini teisest otsast kell 00.30, 01.30, 02.30, 03.30.

Trammid

Trammid nr 1 ja 4 väljuvad Hobujaama peatusest Kopli ja Tondi suunal kell 01.00, 02.00, 03.00, 04.00, 05.00 ning Kadrioru ja Ülemiste suunal kell 00.35, 01.35, 02.35, 03.35, 04.35.

Koos Kukerpillide ning Iirisega toovad rahvale kultuuripealinna ja euro Tanel Padar ja The Sun.

Foto: Sille Annuk / Postimees / Scanpix

Trumm-It teeb muusikat, mida ei saa noodist mängida

Kui Brasiilias seostub AfroReggae liikumine eeskätt sooviga noored kurjategijaks saamisest päästa, siis SA Tallinn 2011 algatatud Trumm-It on pigem kultuuriprojekt.

«Me töötame iga päev selle nimel, et lastele jääks ka pärast 2011. aastat võimalus lihtsalt tulla, mängida trumme, reisi- da, esineda koos artistidega, kellega nad muidu mitte mingil juhul isegi kokku ei puutuks, esineda kohtades, kuhu nad ei satuks muidu mitte kunagi,» rõhutab Hando Jaksi.

Anneli Sihvart
anneli.sihvart@tallinn2011.ee

Ons Trumm-It mõeldud riski- noortele või kõigile, on küsimus, mida mõnigi kord esitatakse. Kas pole noorte riski- ja mitteriski-

noorteks liigitamine aga üldse suhteliselt kahtlane asi? Ehk oleks mõneti kõige mõistlikum vaadel- da kõiki noori teatavas mõttes riskigrupina?

Tegemist on ju vanusega, kus elus muutub korraga niivõrd

palju, et selle all võib kes iganes murduda.

Niisiis on teretunud iga huvi- tav ning positiivselt meeletatud ettevõtmine, mis seda ajajärku kõige paremate tulemustega üle elada aitab.

Eesti Trumm-It orkestrite mänedžer Hando Jaksi, millised lapsed ja noored siinsetes orkestrites osalevad?

Väga erineva taustaga. On neid, kes käivad väga heades koolides ja on muidu äärmiselt tublid,

nende jaoks on see lihtsalt trenn, võimalus õppida Brasiilia kultuuri jne. On aga ka lapsi, kes tulevad perekondadest, kus vanemad on töötä, lastel ei ole võimalust te- gelelda hobidega, sest praeguses ühiskonnas maksab kõik, mida sa iganes teha võiksid tahta, päris palju. Meie anname oma orkest- rites trummid, pulgad, söögi ja joogi, võimaluse esineda...

Kui kaua teie selle projektiga seotud olete olnud?

2010. aasta algusest saati. Alus-

tasin märtsis, siis trennid juba käisid. Selle aja jooksul oleme Eestis, Lätis ja Soomes esinenud kokku üle 40 korra.

Ütlete proovi kohta kogu aeg trenn, otsekui oleks tegemist spordiga...

Füüsilises mõttes on niisugune proov nagu trenn. Kui alguses käisin kaasa tegemas, siis järgmi- sel hommikul, kui võtsin pastaka kätte, käsi värises... See ikkagi võ- tab läbi. Trummimängimine on füüsiliselt päris tõsine tegevus.

Esimesed tren- nid-proovid olid sellised, et trumme eriti ei saanudki lüüa, tuli õppida, kuidas sa lööd ja milline on füüsika selle taga. See ini- mene, kes võtab lihtsalt pulgad kätte ja hakkab ta- guma, teeb endale väga haiget ja väsib väga kiiresti. Aga kui õigesti teha, võib mängida mitu tundi järjest. Lüüa tuleb randme ja pul- gaga, mitte kogu kehaga.

Kõige pikem mäng oli meil Eesti Energia suvepäeval, seal mängisime väikeste vaheaegade- ga kuus-seitse tundi järjest. Enne väsisid kõrvad kui käed!

Millised pillid teil on?

On suured sambatrummid, soolotrummid ja keskmise suu- rusega tomid, aga ka plekktü- nid, plastkanistrid, teflonpanne on kasutatud – kõike. Brasiilias ei ole väga palju raha, et osta kalleid professionaalseid trumme, ja siis nad kasutavad pulkade asemel tavalisi plastipudeleid ja mida iganes leiavad. Õnneks on meil olnud veidike rohkem võimalusi, et osta ka n-ö päris trumme. See annab helile värvikama kõla.

Kas muusika, mida tehakse ainult trummidega, on nauditav?

Jah. Kindlasti on see nauditav. On kahte liiki muusikat, euroo- palik klassikaline muusika ja pri- mitiivne muusika, mis ongi ainult rütmiline. Ma ei ütle primitiivne muusika halvas mõttes!

Rütm, eriti Lõuna-Ameerika oma, on tõesti väga kaasahaar- rav. Olen harjunud jazzi, rocki või klassikalise muusikaga, kuid Trumm-Iti ladina-ameerika rüt- mid on olemuselt teistsugused. Need on rasked, keerulised män- gida, aga väga-väga huvitavad.

Ja neid vist ei mängita, noo- dileht ees?

Ei. Meil oli huvitav kogemus, kui käisime linnavalitsuse kut- sel Narvas. Ümarlauas olid ka muusikakooli inimesed, kes tegid ettepaneku, et annaksime neile noodid ja esmaspäevast hakkak- sid nad brasiilia muusika õppimi- sega peale. Aga Lõuna-Ameerika muusika on väga suures osas üles ehitatud tundele ja inspiratsioo- nile.

Kui inimene vaatab kahte Trumm-Iti kontserti, siis need ei ole ühesugused. Francois Ar- chanjo, kes neid orkestreid selle improviseerimise käigus juhib, on vaat et rohkemgi dirigent kui klassikalise muusika dirigent. Kui

teda ei oleks, siis ei teataks, mida mängida, sest rütmijada otsustab dirigent.

Mõnikord öeldakse, et laps ei sobi muusikakooli, kuna ei taju rütmi. Kas see ka siin orkestris saatuslikuks võib saada?

Toon näite elust. Kui hakkasi- me proove tegema, siis olid seal ühed tüdrukud, kes mängisid küll õigeid rütme, kuid jalg tatsus väga mööda. Mõne aja möödudes aga said rütmid neile väga oma- seks, areng paari kuu jooksul oli

«Füüsilises mõttes on niisugune proov nagu trenn.»

tõesti imetusväärne.

See projekt on mõjunud pelgli- kele ja introvertsetele lastele väga julgustavalt. Lasnamäe rühmas näiteks olid mõned nii kartlikud lapsed, kes ei julgenud teregi öel- da. Nüüd on nad hoopis julge- mad.

Imelik on see, et just tüdrukud tahavad rohkem orkestrisse tulla. Kui läksin esimestesse proovi- desse, siis arvasin, et seal on kõik poisid ja kaagid, aga pilt oli hoopis teistsugune. Poiste eelis on muidugi jõud.

Kas kõiki Eesti Trumm-Iti rühmi juhivad üksi inimesed?

Jah, Francois Archanjo juhivad üksinda kõiki grupe.

Kp SELGITAB

► Mis on AfroReggae ja kuidas on see seotud Trumm-Itiga?

AfroReggae on sotsiaalse suunitlusega kultuuriprojekt, mis sai 1992. aastal alguse Rio de Janeiros ning kesken- dub tööle sotsiaalselt vähe- kindlustatud ja riskinoor- tega, luues neile võimalusi avastada oma andeid muu- sikas ja pillimeisterdamises ning olla seeläbi innustajaks ja eeskujuks paljudele ea- kaaslastele.

AfroReggae alustas trum- miorkestritega ja seda pee- takse üheks maailma kõige õnnestunumaks sotsiaalpro- jektiks. Löökpillimäng on üks kõige kiiremini edukogemust ja tunnustust saada võimal- dav musitseerimise viis, sel- les on edukad isegi inimesed, kes ei ole musikaalsed ja kel- lel on raskusi rütmitajuga.

Tallinnas on AfroReggae'st inspireerituna loodud trum- miorkestrid. Instrumentide- na kasutatakse originaalpile Brasiiliast ning kanistritest- tünnidest valmistatavaid pil- le.

Trumm-It on üks neist pro- jektidest, mis algatati kul- tuuripealinna aastaga seoses lootuses, et ettevõtmine jät- kub hiljemgi, kuna on seda väärt.

Francois Archanjo juhatab praegu kõiki Eesti Trumm-Iti orkestreid.

Foto: Stanislav Moshkov

Kuidas panna noored ühes rütmis trummi lööma?

Trummiõpetaja Francois Archanjo peab suurimaks probleemiks eestlaste tagasihoidlikkust.

«Selleks, et lapsed oma tõelistest oskustest aru saaksid, on tarvis palju tööd,» räägib Brasiilia kultuuriministeeriumi ja SA Tallinn 2011 toel Trumm-Iti orkestreid juhendav Brasiiliast Rio de Janeirost pärit Francois Archanjo.

Andreas Sepp
andreas.sepp@tallinn2011.ee

Francois on varem osalenud ühe maailma suurima sotsiaalprojekti, UNESCO auhinna pärjatud AfroReggae liikumise töös.

Üritad pidevalt leida uusi helisid, muutmaks oma loometegevust mitmekesisemaks. Milliseid uusi ja põnevaid helisid oled Eestist leidnud?

Ma alles otsin neid, ehk leian niisugused helid näiteks jäätmetest tehtud instrumentidest, mille teinekord harjutame. Üldiselt tegelen praegu rohkem siiski Trumm-Iti asjade kui enda loominguga.

Oled esinenud Trumm-Itiga näiteks Jazzkaare raames ja mitmel pool üle Eesti, lisaks Lätis ja Soomes. Kuidas on sinne publik teid vastu võtnud?

Eesti inimeste reaktsioonist on teinekord väga raske aru saada, kuna nad eelistavad jääda tagasihoidlikuks. Mõnikord on öeldud, et meie muusika on liiga vali.

Kuid kui meid omaks võetakse, siis tervitatakse juba kaugelt ja küsitakse, et Francois, kus su punt on, meil on külm, tehke muusikat.

Inimesed tahavad alati midagi uut kuulda ja näha, mulle tundub, et suudame neile seda pakkuda. Arvan, et meil läheb väga hästi.

Kõige erilisem on seni olnud meie esimene kontsert, arvestades seda, kui vähe me enne koos harjutanud olime.

Kõige raskem oli aga mängida

Tallinna sügisjooksul, eriti kui meist möödus korraga vaid paar jooksjat. Suuremale jooksjatehulgale oli lihtsam ergutuseks kaasa mängida, sest pidime kiiremini trummi lööma.

Kõiki noori ei saa ühtemoodi õpetada

Kas eestikeelsete ja venekeelsete laste õpetamisel on ka mingeid erinevusi?

Vene keelt rääkivad lapsed on aktiivsemad ja tahavad rohkem kaasa teha. Samuti tõlgendavad nad rütme eestlastest erinevalt. Erikeeled lapsed ei pruugi alguses üksteisega harjuda, kuid muusika kasvatab nad kiiresti kokku.

Milline vahe on Eesti ja Brasiilia laste õpetamisel?

Brasiilias tahetakse teisi asju õppida, sest kasvatakse niisuguse muusikaga üles ja seetõttu on neil osasid rütme ja mängutehnikat lihtsam mõista.

«Vene keelt rääkivad lapsed tõlgendavad rütme teisiti kui eesti keele kõnelejad.»

Eestis ollakse tunduvalt häbelikumad näiteks füüsilise läheduse osas, kohe ei kiputa puudutama. Esimestes trennides ma ei mõistnud, kas teen midagi valesti, sest võrreldes Brasiiliaga võeti mind aeglasemalt omaks. Brasiilias tulevad lapsed sulle kohe ligi nagu vanale sõbrale.

Nüüdseks on Eestis muidugi juba lihtsam, grupp on üheks suureks perekaks kokku kasvanud

ja mind mõistetakse algusaegadega võrreldes paremini.

Kas oled koostööd teinud ka mõne siin tegutseva Ladina-Ameerika muusikuga?

Olen esinenud koos kaasmalanna Denise Fontouraga. Veedan tihti aega ka siinsete Brasiiliast pärit jalgpalluritega.

Õpetada on tore nii Karksi-Nuias kui ka Brasiilias

Oled õpetanud noori ka Karksi-Nuias.

Võrreldes Tallinnaga on olukord Karksi-Nuias loomulikult hoopis teistsugune. Sellistes väikestes kohtades on lapsed suletumad, raske on millegagi algust teha.

Samas on ka lihtsam, sest seal sed lapsed janunevad uue tegevuse järele, kuna nende võimalused vaba aja veetmiseks on väikesemad.

Väikestes kohtades töötades peab olema väga kannatlik, et lastest paremini aru saada, sest nad ise arvavad, et ei saa millegagi hakkama. See nõuab palju tööd, et lapsed oma tegelikest oskustest aimu saaksid.

Millised on su tulevikuplaanid?

2011. aasta lõpuni olen siin, meil on palju põnevaid esinemisi. Tulevikus tahaksin kindlasti õpetamist jätkata ja tegelikult pole vahet, kas Euroopas, Brasiilias või mujal.

Siitulek oli mulle väga suur samm nii keele kui muusika osas.

Eesti jazz aitab koduseid muresid unustada

Mida arvad Eesti muusika kohta?

Olen püüdnud ennast sellega järjst rohkem kurssi viia, eriti meeldivad mulle ansamblid, kes

Nõuab palju tööd, et lapsed oma oskustest aimu saaksid ja endasse uskuma hakkaksid.

Foto: Stanislav Moshkov

tõlgendavat traditsioonilist muusikat. Kuid isegi nende kõigi nimede hääldamine on mulle veel väga raske. Eesti jazz meeldib ka. Jazz on universaalne, kogu muusika on universaalne. Head muusikat saab leida kõikjal, kõik sõltub vaid sellest, kas sa tahad seda leida.

Aeg-ajalt jõuavad ka Eesti uudistesse lood su kodulinna Rio de Janeiro narkosõdadest. Kui võimalikuks pead selle probleemi lahendamist?

Praegu on probleemile kindlasti liiga vara lõppu loota ja see teeb

mind väga kurvaks. Õnneks tundub, et asjad hakkavad paremuse poole liikuma, korraldame ju 2014. aastal näiteks taas jalgpalli maailmameistrivõistlusi.

Olen positiivselt meelestatud, kuid usun, et enne peab juhtuma palju halbu asju, kui head asjad teoks saavad.

Kui palju on su kodulinnas Afroreggae-laadseid programme?

Afroreggae on omalaadsete seas suurim, kuid niisuguseid ettevõtmisi on veel palju.

Alati on vaja toetajaid ja häid mõtteid, kuidas elu parandada. Praegu on kõige suurem probleem see, et noored tahavad saada gängsteriteks, idealiseerivad neid. Õnneks pakub muusika vaheldust ja aitab halvast tegevusest eemal hoida.

Kas muusika viib lapsed õigesse suunda?

Afroreggae näitel julgen väita, et viib küll. Muusika võib elu muuta ja õpetada asjadest paremini aru saama. Muusika annab inimestele ambitsiooni.

Kui pole huvitegevust, võib kasvama hakata kuritegevus

Andreas Sepp
andreas.sepp@tallinn2011.ee

Maailmas leidub tuhandeid organisatsioone, kes on sarnaselt AfroReggae'ga võtnud oma missiooniks laste abistamise. Allpool on mõned näited neist.

Vaesusest välja jalgpalli abil

Organisatsioonid nagu Street-footballworld ja A Ganar hoolitsevad selle eest, et kriisipiirkondades elavatel lastel oleks võimalus jalgpalli mängida.

Mõlema ettevõtmise eesmärk on luua jalgpalli abil alus positiivseteks sotsiaalseteks muutusteks,

õpetades lastele meeskonnatöö olulisust ja distsipliini, kuid ennekõike kasvatades neis mängulusti.

Tänavajalgpalliühendus Street-footballworld tegutseb rohkem kui 50 riigis, Lõuna-Ameerikas populaarsust koguv A Ganar on aidanud elu parandada umbes 4000 Ecuadori, Brasiilia, Uruguay ja Colombia noorel, toetades neid töö leidmisel ning õpetades algteadmisi ettevõtlusest.

Haridus endistele lapsõduritele

Maailmas on umbes 50 riiki, mis kasutavad oma sõjaväes lapsõdureid. Hinnanguliselt osaleb praegu sõdades 200 000–300 000 lapsõdurit, mõned neist alles algkoolieas.

Lahingutegevusest saadud traumeerivate kogemuste pehendamiseks on loodud mitmeid liikumisi. ÜRO lasteorganisatsioon UNICEF aitab ellu viia lapsõduritele mõeldud rehabilitatsiooniprogramme Sri Lankal.

Viimase seitsme aasta jooksul on UNICEF loendanud 7000 noort relvakandjat, kuid lapsõdurite tegelik arv on selles peaaegu kolm aastakümnet kodusõja keirises olnud riigis palju suurem.

International Rescue Committee (IRC) aitab Sierra Leone lapsõdureid, nad on viimase kümneni jooksul töötanud umbes kahe tuhande kodusõjas osalenud lapsega. IRC programmides õpetatakse lastele muuhulgas põlluharimist ja tutvustatakse vaba aja veetmise võimalusi.

Filipiinide kärükoolist CNN-i

Eelmisel aastal sai CNN Aasta Kangelaseks Filipiinidelt pärit 28-aastane Efrén Peñaflorida, kelle haridusprojekt on aidanud pea 1500 agulilast.

Nooremata kuritegeliku jõuga liitunud Efrén otsustas ühel hetkel riigis lokaalsete noorte kuritegevusega võitlusesse astuda.

Efrén käivitas koos mõttekaaslastega nn käruharidusprojekti, õpetades agulilapsi vabatahtlikest saatjaskonnaga lugema ja kirjutama, kasutades õppematerjalide transportimiseks liikuvaid «koolikarusid».

Viimase 13 aasta jooksul on tema projektis osalenud umbes 10 000 vabatahtlikku.

Jalgpall õpetab meeskonnatöö olulisust ja kasvatab mängulusti.

Foto: Internet

Mäng sõnatu teatriga

«Talveöö unenäo» festival toob näitlejate asemel lavale mängima kunstnikud.

Dmitri Krõmov tõestas, et kui teatrikunstnik hakkab lavaruumi ja rekvisiitide kujundamise asemel lavastama, siis sünnivad sellest imetabaselt omapärsed teosed.

Anneli Sihvart
anneli.sihvart@tallinn2011.ee

Tavapäraselt oleme harjunud, et teatrilavastustes on tähtsaim sõna, muusika või liikumine. Tänavusel Tallinna Linnateatri «Talveöö unenäo» festivalil, mis kestab 27.–31. detsembrini, saame näha etendusi, mille puhul on olulisim hoopis stsenograafia ehk lavastuskunst – lavakujundus, rekvisiidid ja kostüümid.

Seekordne festival on pühendatud Vene lavastajale Dmitri Krõmovile, kes nimetabki oma lavastusi stsenograafiateatriks ehk lavastuskunstnikuteatriks. Krõmov on lavastuskunstniku väljaõppega, ta on aastakümneid loonud lavakujundusi ja tegelenud ka kujutava kunstiga.

Ülaltoodud selgitus kõlab lihtsalt ja ometi keeruliselt. Laur Kaunissaare, sihtasutuse Tallinn 2011 teatriprogrammi koordinaator, kas stsenograafiateatris lavale tegevus ka toimub?

Laval küll peaaegu ei räägita, kuid näitlejad tegutsevad – tõstavad ja liigutavad asju, ehitavad lava, mängivad rekvisiitidega. Etendustes ei osale draamanäitlejad, vaid Krõmovi enda stsenograafiatudengid endisest GITIS-est, praegusest RATI-st (Rossiiskaja Akademiija Teatralnõh Isskustv ehk Venemaa Teatrikunstide Akadeemia – toim).

Mõni näide?

«Oopus nr 7» näiteks, mis ka tänavusel «Talveöö unenäo» festivalil ettekandele tuleb. Lavastuse esimene osa kõneleb juudi rahva ajaloo ja põlvnemisest piibli Ajaramatutest peale. Holokaustile näiteks viidatakse väikeste laste punaste kingadega, mis kõnivad ilma lapseta mööda lava.

Lavastuse teine osa räägib Vene heliloojast Dmitri Šostakovištist. Selles osas on teiste hulgas ka niisugune tegelane nagu Emake Venemaa – umbes nelja meetri kõrgune hiiglaslik nukk, kes mängib väikese Šostakovištiga, keda kehastab umbes meeter kuuekümnene tütarlaps.

Kui neljameetrine nukk väikest Šostakovištist kallistab, tekivad seda vaadates Šostakovištis eluloost meenuvad seosed, kuidas riik ühelt poolt talle palju annab ja lubab, teisalt aga ahistab ja vägivallatseb.

Samas osas on sarkastilise elegantsiga kujutatud 1937. aasta puhastustööd Venemaa kultuuritegelaste hulgas. Laval on suur foto, kus on kujutatud Ahmatova, Mandelštam ja paljud teised olulised isikud. Kõlab imeilus valss, mille saatel Emake Venemaa kaugelt nende pihta püstoliga märki laseb. Iga kord, kui foto pihta saab, eraldub sealt üks nägudest ja tantsib valsi saatel läbi terve ruumi.

Näib nõnda, otsekui kõnetaks Krõmov eeskätt inimesi, kes tajuvad maailma esmajoones läbi visuaalsete kujundite. Enamasti oleme harjunud niisugused kujundid enese ja teiste jaoks hiljem siiski sõnadesse tõlkima, Krõmovil jäävad need aga tõlkimata – ja sellest polegi vist lugu?

Jah, Krõmov ehitab oma lavastused üles vaataja kujutuspildile, sellele, kui võrd vaataja suudab minna looga kaasa, lasta pildidel oma fantaasias tööle hakata. Lavastuse keel meenutab mõneti joonisfilmi, kus kõik võib hetkega muutuda.

Dmitri Krõmov on korduvalt rõhutanud, et ta pole oma eten-

duste ainulavastaja, vaid teeb seda kõike grupitööna oma tudengitega.

Kes on Venemaal niisuguse teatri publik?

Venemaal on Krõmovi etendused enamasti välja müüdnud.

Krõmovi lavastused ei ole elitaarsed, tudengite kõrval naudib neid ka tõusev Vene keskklass – mitte uusrikkad, vaid ausalt tasapisi rikastunud inimesed, kes hoolivad oma ühiskonnast

«Oopus nr 7». Emake Venemaa ja Šostakovišt.

Foto: Tallinna Linnateater

ja hindavad kvaliteetset kunsti. Krõmovi lavastused tekitavad vaatajais rõõmu oma leidlikkuse, teravmeelsuse ja uperpallitamisega, sinna vahele on aga ohtralt peidetud mitmetasandilisi vihjeid. Kui inimesel on õnne mõnda lavastust mitu korda näha, siis märkab ta kindlasti iga vaatamisega midagi uut.

Kõigil, kel võimalik, soovitatakse Krõmovi etendusi kindlasti vaa-

tama minna – niisugune lavastus on imeilus jõulukink.

Kas keegi on ka mujal maailmas midagi niisugust teinud?

Natuke sarnanevad Krõmoviga Šveitsi lavastaja Christoph Marthaler ja ameeriklane Robert Wilson. Tegevuslikku kujundlikkust on ka Läti lavastaja Aldis Hermanise töödes.

Sellised lavastajad on enamasti

otsekui oma valdkonna lemmiklapsed – tunnustatud, kuid mitte superstaarid, pigem isemõtlejad. Nagu Eestis kunagi Mati Unt.

Festivali programmis on ka Natalja Krõmova raamatu esitlus. Milline seos on Natalja Krõmova ja Dmitri Krõmoviga?

Dmitri Krõmov on pärit väga kuulsast Vene teatrisuguvõsast, tema isa oli Anatoli Efras,

Festivali ajakava

27. detsember

15.00–20.00 Vene teatri videoprogramm, Linnateatri Teatrisõprade Klubi (Lai 23)
19.00–20.15 «Sõõr Vantes. Donki Hot», Linnateatri Põrgulava (Lai 23)
Alates 20.00 Festivali klubi, Linnateatri Teatrisõprade Klubi (Lai 23)

28. detsember

15.00–21.00 Vene teatri videoprogramm, Linnateatri Teatrisõprade Klubi (Lai 23)
19.00–20.45 «Kaelkirjaku surm», Linnateatri Taevalava (Lai 21)
Alates 21.00 Festivali klubi, Linnateatri Teatrisõprade Klubi (Lai 23)

29. detsember

14.00–15.15 «Katerina uned», Linnateatri Taevalava (Lai 21)
15.00–21.00 Vene teatri videoprogramm, Linnateatri Teatrisõprade Klubi (Lai 23)
17.00–19.00 Kohtumine Dmitri Krõmovi, Anatoli Smeljanski ja Elmo Nügane-niga, Linnateatri Väike saal (Lai 23)
19.00–20.40 «Oksjon», Linnateatri Põrgulava (Lai 23)
Alates 21.00 Festivali klubi, Linnateatri Teatrisõprade Klubi (Lai 23)

30. detsember

14.00–15.15 «Katerina uned», Linnateatri Taevalava (Lai 21)
15.00–17.00 Vene teatri videoprogramm, Linnateatri Teatrisõprade Klubi (Lai 23)
17.00–18.00 Natalja Krõmova raamatu esitlus, Linnateatri Teatrisõprade Klubi (Lai 23)
19.00–21.30 «Oopus nr 7», Teater NO99 (Sakala 3)
Alates 21.00 Festivali klubi, Linnateatri Teatrisõprade Klubi (Lai 23)

31. detsember

Alates 20.00 Aastavahetuse pidu, Linnateater (sissepääs Lai 21)

1960.–1980. aastate tõenäoliselt kuulsaim Nõukogude lavastaja, ema aga Natalja Krõmova, vaieldamatu Vene teatrikritika esinumber alates 1960. aastatest.

Natalja Krõmova on palju kirjutanud ka Eesti teatrist, Voldemar Pansost, Kaarel Irdist jne. Tema artiklitekogumik ilmub nüüd eestikeelses tõlkes Eesti Teatrilidu väljaandena Lea Tormise saatesõnadega.

Avati näitus, mida keegi ei näe

Andreas Sepp
andreas.sepp@tallinn2011.ee

«Pimeduses on kõik võrdsed, eelarvamused kaovad, tekib asendamatu võimalus iseenda ning ümbritseva paremaks tundmaõppimiseks,» ütles maailmakuulsas näituse «Dialog pimeduses» asutaja Andreas Heinecke (pildil).

Saksamaalt pärit Heinecke sõnul on «Dialog pimeduses» eelkõige nägijatele mõeldud näitus, mille eesmärk on tutvustada pimedate igapäevaelu. Näitust on 160 maailma linnas külastanud rohkem kui 2 miljonit inimest. Tallinnas 2011. aasta lõpuni

avatuks jääv väljapanek on üles seatud Vabaduse väljaku all asuvas AHHA teaduskeskuses. Umbes tunniajase külastusaja jooksul juhatavad nägijate kaheksaliikmelisi grupe spetsiaalse koolituse saanud nägemispuudega inimesed.

Vaid iga viies töötab

Giide koolitab teiste seas ka Heinecke, kes ise küll enamasti neist näitustest osa ei võta. Tallinnasse tõi teda 2006. aastast pärinev Tartu positiivne kogemus.

«Tartus korraldati väga väikese eelarvega suurepärane näitus, tahtsin tulla nii pühendunud korraldajaid oma silmaga vaatama,» rääkis Heinecke. «Loodetavasti aitab «Dialog pimeduses» pa-

randada siinsete nägemispuudega inimeste elu.»

Heinecke hinnangul on vaegnägijate olukord probleemne kõikjal.

«Tööelistest vaegnägijatest on kogu maailmas tööga hõivatud vaid iga viies. Saksamaal võetakse vaegnägijaid küll tööle, sest diskrimineerimisvastased seadused nõuavad seda, kuid vaja on ka, et nägijad pimedaid ja nende vajadusi paremini mõistaksid,» loodab Heinecke oma näitusega parandada ühiskonna suhtumist.

Maailmas on Heinecke sõnul praegu umbes 140 miljonit vaegnägijat, kellest umbes kolmandik on täiesti pimedad. Nende teised meeled on aga tavainimeste omadest tundlikumad.

Meelteärgastumine pimeduses

«Uuringud on näidanud, et pimeduses hakkab inimese aju tootma rohkem melatomiini, mis aitab säilitada mälu. Kui viisime läbi küsitluse viis aastat tagasi näitust külastanud inimeste seas, siis tuli välja, et tervelt 16 protsenti neist mäletas veel oma giidi nimegi,» rääkis Heinecke meelteärgastumisest, mis võib kaasneda isegi juba kõigest kolmveerand-tunnise pilkases pimeduses viibimisega.

Nägemispuudega inimeste muredega puutus ajakirjanikuna töötanud Heinecke esimest korda lähemalt kokku veerand sajandit tagasi, kui tal paluti

välja töötada rehabilitatsiooniprogramm asja nägemise kaotanud töökaaslastele. See õpetas Heinecket nägemispuudega inimeste muredest paremini aru saama.

Rohkem infot näituse kohta saab AHHA kodulehelt ja telefoninumbritelt 666 0066 ning 5593 7339. Näituse korraldamist toetavad SA Tallinn 2011, Euroopa Komisjoni programm «Central Baltic INTERREG» ja Tallinna Noorsootöö Keskus. Külastajad, kes parasjagu pimeduse maailmas ei seikle, saavad tutvuda AHHA püsiekspositsiooniga.

NB! Näitus ei sobi lastele, kes kardavad pimedust, väiksematel peaks kindlasti kaasas olema tuttav täiskasvanu.

Foto: Stanislav Moshkov

235,00 kr
15.02 eurot

Kultuuripealinna särk on kasulik nii meestele kui naistele. Särgiga ei hakka sul kunagi külm, lisaks kannad seljas midagi kaunist ning iga astutud sammuga viid kultuuri ja häid mõtteid järjest kau-

gemale. See on särk, millega sobib jalutada suurlinnades, laulda laulupeol või avastada uusi jooksuradasid oma kodukohta läheduses.

25,00 kr
1.60 eurot

Linane ilus riidekott. Mõõdud: laius 29 cm ja kõrgus 32 cm. Kott on valmistatud Eestis.

157,00 kr
10.03 eurot

Klaasid.

157,00 kr
10.03 eurot

«Mereäärsed lood» annab ülevaate Tallinnas 2011. aastal toimuvatest suurimatest sündmustest igas kultuuriga seotud valdkonnas. Raamat näitab Eesti pealinna mitmesuguseid ilmeid, nähtuna läbi fotokunstnik Mart Raidpere silmade. See on mugavas formaadis isutekitaja, mis tutvustab ideid ja inimesi, kes neid silmade särades ellu viivad. Nii saadki juba praegu tutvuda Tallinna, tema lugude ja inimestega. Head isul «Mereäärsed lood» on saadaval nii eesti, vene kui inglise keeles.

250,35 kr
16 eurot

Programmiraamat.

25,00 kr
1.60 eurot

Näeb välja nagu tavaline nõop? Ei – see nõop on universumi väikene mudel, meie parimate mõtete peegeldus. Oma nõopi saad talletada mälestusi või soovida oma suurima soovi ning selle väikese talismani tugevate pistetega vajalikku kohta kinnitada. Nõop on valmistatud 2002. aastal tulekahjus kannatada saanud Tallinna Pühavaimu kiriku vaskkiivrist, mille paigaldas kirikule 1688. aastal vasksepp David Hübner.

5,00 kr
0,32 eurot

Paberlaevade voltimiskomplekt igas vanuses kultuurihuvilisele. Siit saad endale voltida laeva ja auriku. Eriti mõnus on voltimisega tegeleda kusagil paigal viibides – olgu see siis piknikul mererannal, mõnel pikemal lõunapausil või hoopis lennukis või

laevas aega sisustades. Ja need, kes otsivad veelgi mitmekülgsemaid väljakutseid, saavad ju voltimist proovida näiteks jalgatades. Komplekt on pakendatud ümbrikusse.

47,00 kr
3 eurot

Ettevaatust! Kui vurri keerutama hakkad, ei saa seda enam käest. Teadaolev vurritamise rekord on 5 minutit ja 8 sekundit. Pead nüüd ise proovima, kas seda on üldse võimalik üle trumbata. Meie vurr on meisterdatud vanast metallist.

1565,00 kr
100.02 eurot

Sõlg on väärikas, kunstiline ja silmapaistev ehe. Sõlgedel on pikk ajalugu ning ohtralt kasutusvõimalusi. Igas sõles peitub oma vägi – teda on rahustav vaadata, toekas kanda ja uhke kinkida. Ja oma sisemuses kannab sõlg sama mustrit nagu meie kultuuri – ta seob kokku erinevad mõtted ja vormid. Kultuuripealinna sõlg on konkursi «Eetiline Eesti suveniir» võitluse ja ta on valmistatud käsitööna poakaali põhjal.

25,00 kr
1.60 eurot

Meie rinnamärk on küll tilluke, ent räägib väga palju tema kandjast – märgi kandja esindab ja tähistab Kultuuripealinna melu, olemust ja mõtet. Märk on valmistatud 2002. aastal tulekahjus kannatada saanud Tallinna Pühavaimu kiriku vaskkiivrist, mille paigaldas kirikule 1688. aastal vasksepp David Hübner.

50,00 kr
3.20 eurot

Šokolaad (300 g).

Kultuuri- pealinna meenend

Meie meeneid saad vaadata ja osta aadressilt

pood.tallinn2011.ee

ning Euroopa kultuuripealinna infokeskusest aadressil

Rotermanni 5 / Roseni 10

Kultuur saab tervena püsida ainult terves looduses. Meie soov ja eesmärk on, et Euroopa kultuuripealinna saadaks silmapaistev kultuuriline, kuid kaduvväike ökoloogiline jalajalg. Seetõttu püüame oma ideede elluviimiseks alati kasutada võimalikult loodusõbralikke lahendusi ning lähtuda reeglist, et meie meened ei kasvataks maailmas olevate tarbetute esemete hulka.

Soovime, et kultuuripealinna meened leiaksid pikaajalist kasutamist. Igal meie meenel on oma saamisluugu ja põhjus ning kindlasti ka leidlik ja paindlik lahendus. Seetõttu leiab kultuuripealinna meenete hulgast nii Pühavaimu kiriku vaskkiivrist loodud rinnamärgi ja nõobi, looduslikud lutsukivid kui ka vanast pokaalst loodud sõle.

Metro Plaza ruumides käivitub uus peosari Club 2011

Andreas Sepp

andreas.sepp@tallinn2011.ee

► Euroopa kultuuripealinn tähistamise esimesel päeval algab ka mitmesuguseid koduseid muusikaüritusi koondav uus peosari Club 2011, mille esimene peaesineja on praegu dubstep'i maailmas laineid lööv Berliinis elav Suurbritannia artist Shackleton.

«Club 2011 on umbes kord kuus toimuma hakkav üritustesari, mille eesmärk on esile tõsta juba olemasolevaid sarju nagu

näiteks Mutant Disco, Bashment, Featuring ja Odessa Pop,» rääkis Aivar Tõnso, kes lisaks festivali Hea Uus Heli korraldamisele vastutab Tallinn 2011 muusikaprojektide eest.

«Kontseptsiooni kokkupanemisel lähtusime juba olemasolevatest muusikaseltkondadest. et neid kultuuripealinn programmi kaudu paremini esile tuua. Eeldame, et kultuuripealinn kavas olemise hetkel tähistab tähelepanu all olev peosari seda kuidagi erilisel moel, kes korraldab oma peo mõnes erilises toimumiskohas, kes toob mõne unikaalse välisesineja jne.»

Sarja alustav 1. jaanuari pidu toimub samuti ebaharilikus kohas, Viru hotelli vastas asuva Metro Plaza teise korruse ruumides. Lisaks Shackletonile astuvad üles veel Rainer Jancis oma Eesti ansambliga (koosseisus Rainer Jancis – kitarr, süntesaator; Rasmus Merivoo – trummid; Joel Tammik – elektroonika), Sex Drive Live ja Andres Lõo.

Ka plaadikeerutajate nimekiri on Eesti mõistes vägagi esinduslik, jah-sõna on andnud Plektrumi ja Mutant Disco DJ-d (Madis Nestor, Jaagup Jalakas, Sten Saluveer jt) ning DJ Kreck.

Tõnso soovib kindlasti kohale tulla kõigil dubstep'i sõpradel, sest Shackletoni näol on tema hinnangul tegemist artistiga, keda võib praegu nimetada maailma üheks innovaatilisemaks tegijaks klubimuusika vallas. Tõnso hinnangul ulatub Shackletoni looming traditsioonilistest stiilipiiridest kaugele üle.

Club 2011 lõplik program on veel koostamisel, kuid suure tõenäosusega jäävad selle raames toimuvad üritused vaid Tallinna piiridesse. Lisaks Tallinna-keskusele on Tõnso hinnangul oluliseks märksõnaks ka spontaansus,

sest alternatiivmuusika vallas tegutsejatel pole tihti lihtsalt võimalust oma tegemisi kuude kaupa ette planeerida.

Peohuvilistel tasub 1. jaanuaril Metro Plazasse varakult kohale tulla, ukсед avatakse kell 21.00 ja esimene ansambel läheb lavale juba kell 22.

Piletid on eelmüügis Piletilevis hinnaga 125 krooni. Koha peal tuleb sissepääsu eest välja käia 10 eurot.

Lisainfot uue ja meeleoluka üritustesari kohta leiab esialgu kõige rohkem Club 2011 Facebooki lehel.

Rainer Jancis.

Foto: Grete Anton

NÄITUS

15. detsembril avati majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumis (Harju 11, Tallinn) Eesti noorte disainerite parimate lahenduste näitus. Üles on seatud Eesti Noore Disaineri auhind SÄSI 2010 nominentide tööd, esindatud on Aap Pih, Anna-Maria Einla, Karin Luuk, Karin Paris, Kerttu Laane, Meelis Mölder, Monika Järg, Pavel Sidorenko, Sven Sellik, Pent Talvet, Pille Tael ja Raili Keiv.

Kuni 30. detsember Draakoni galeriis (Pikk 18, Tallinn) Sandra Jõgeva näitus «Meeleparandus». Avatav näitus on kohe- ja ajaspetsiifiline, lähtudes näituse toimumisest jõulude ja aastavahetuse vahelisel ajal ning Tallinna vanima kohviku Maiasmokk vahetus naabruses.

Kuni 30. detsember galeriis Noorus (Riia 11, Tartu) näitus «White Horizon». Näitusel «White Horizon. Eight scenes from Finland» esitavad kaheksa soome kunstnikku oma nägemuse elust ja olemasolust. Väljapanekul käsitletakse isiklikke kogemusi ja üldisi seaduspärasusi. Näitamisele tulevad maalid, joonistused, graafika ja digitaalsed teosed. Näitus on tasuta!

Kuni 31. detsembrini Haapsalu Linnagaleriis (Posti 3, Haapsalu) Liivia Leškini näitus «Valgust ja varju...». Näitusele on välja pandud Liivia Leškini tööd.

Kuni 31. detsember MÄRZ projektiruumis (Olevimägi 7, Tallinn) näitus «Akadeemia». Madis Luige kureeritud multimeedianäitus. Väljapanekul on esindatud Eesti Kunstiakadeemia õppurid, nende välja-vaated tööturul ja tulevikku, mõtte- ja uurimustöö tulemused seoses kunstihariduse omandamisega Eestis. Osalevad Nele Aunap, Artur Vincent Kerge, Taavi Kübar, Alver Linnamägi, Jarmo Nagel ja Tõnu Tunnel.

Kuni 2. jaanuar Kumu kunstimuuseumis (Weizenbergi 34 / Valge 1) näitus «Eesti kunst paguluses». Väljapanek toob

publikuni ligi 250 kaasmaalase võõrsil loodud kunstiteost. Suurt osa näitusele koondatud tööd saab Eestis näha esmakordselt, sest enamik neist kuulub erakogudesse Rootsis, Kanadas ja USA-s ning satub publiku ette haruharva.

Kuni 6. jaanuar Kondase keskus (Pikk 8, Viljandi) Jelena Tšebakova kollaažimaalide näitus. Peterburi kunstniku Jelena Tšebakova tööd on valminud väga lihtsaid materjale kasutades (vaid värviline paber ja pildid ajakirjadest), kuid loodud on võrratu koloriidiga jutustavad pildid.

Kuni 16. jaanuarini Tallinna Linnagaleriis (Harju 13, Tallinn) näitus «Ungari utopia». Viimase näitusega jõuab lõpule Linnagaleriis aastane eksperiment kureerida teemapõhiselt väikeste galeriinäituste sarja. Kokku toimus 16 näitust üldpealkirja Cityscape all, mis kõik käsitlesid linlikkuse mõistet eri vaatenurkadest. Viimasel näitusel osalevad kunstnikud kuuluvad kõik Ungari noorte kunstnike liitu, kelle teosed räägivad Ungari nurjunud utopiast ja soovunelmatest arhitektuursete ja urbanistlike struktuuride ning kujundite kaudu. Kunstnikud: Miklós Erhardt, Marcell Esterházy, Balázs Faa, Zsolt Keserue ja Sarolta Szabó. Koostanud Dénes Farkas ja Anders Härm.

Kuni 13. veebruarini Rotermani soolalao galeriis (Ahtri 2, Tallinn) näitus «Erich Jacoby 125». Eirch Jacoby (1885–1941) oli üks olulisemaid esimese Eesti Vabariigi ajal tegutsenud baltisaksa arhitekthe kes projektis põhiliselt elamuid, ümberehitusi Tallinna vanalinna ja tööstushooneid. Jacoby aitas palju kaasa Eesti professionaalse arhitektuurikultuuri arengule ja suunas tugevalt ka maa-arhitektuuri arengut.

Kuni 27. veebruarini Eesti Loodusmuuseumis (Lai 29A, Tallinn) näitus «Kõdu». Surmast rääkimist tavaliselt välditakse ning surmale järgnev lagunemine kulgeb enamasti meie silme eest varjatult. Kuid mis siiski juhtub pärast surma ja kuidas surnud olendid kaovad?

Näitus siseneb lagunemise ja lagundajate varjatud maailma. NB! Mõnele näitusekülastajale võivad näituse eksponaadid mõjuda ebameeldivalt.

TEATER

26. detsember 12.00 Jõululodi Tartu raekoja platsil. Jõululodi varjuteater «Üle vee». Vaatajate ees hargneb lahti lugu väikesest tüdrukust, kes ootab koju laeval madrusena leiba teenivat venda. Kuidas hoida sidet armsa inimesega, kelle olemasolu tõenduseks on vaid harvad kirjad kauge vee tagant? Kui mõtmatult suur igatsus enam asu ei anna, tuleb ka endal teele minna, unes või ilmsi. Lavastavad ja näitlevad Mairi Jõgi, Kati Ong, Helen Rekkor ja Liisa Taul.

27. detsember 19.00 Eesti Nukukunsti majas (Vene 12/1b, Tallinn) Vene Teatrikool: «Fööniks». Etendub Vene Teatrikooli uus lavastus Marina Tsvetajeva teoste ainetel. Puhuvad jõulutuled, tuiskab, kohtuvad ja lähevad lahku Daam, Härra, Casanova ja Henrietta. Selle hiilguse kohal kõlab Marina Tsvetajeva poeesia.

28. detsember 11.00 Vene teatris (Vabaduse väljak 5, Tallinn) etendus «Vanalinn saladused». Etenduse on lavastanud Jevgeni Gaitšuk. Une-Mati on väike lahke võlur, kes toob lastele une silma. Ta sõbruneb poisiga, kelle nimi on Mati, ning poisi koera Tupsuga. Igal ööl lähevad Mati ja Tups unes – aga võib-olla juhtub see ka ilmsi – vastu uutele seiklustele. Lavastuses on palju muusikat, laule ja mängu. Soovitav lastele alates 3. eluaastast.

28. detsembril 19.00 Teatris Endla (Keskväljak 1, Pärnu)

etendus «Teatrikomöödia». Humoorikas ja südamlis sisivaade teatriinimeste maailma. Harvaesinev võimalus heita pilk teisele poole eesriiet, kus lavastaja ja näitlejate kõrval gutsevad ka lavatagused jõud, kelle kõigi ühiseks eesmärgiks on valmis saada ja publiku ette tuua üks uus lavastus. Loomulikult ei möödu see protsess segaduste ja takistusteta, sassi lähevad nii omavahelised suhted kui stseenid. Osatäitjad: Carmen Mikiver, Kaili Viidas, Karin Tammuru, Ireen Kennik, Tambet Seling, Jüri Vlassov, Lauri Kink ja Indrek Taalmaa.

30. detsembril 19.00 Von Krahli teatris (Rataskaevu 10, Tallinn) etendus «Aasta hiljem: King Kong ja teised pisiasjad». Etendus Riina Maide ja Maika Londi etendus. Üks aasta on möödunud. Me ei plaaninud, et nii läheb. Aga ühel hetkel juhtuks see kõik niikuini.

MUUSIKA

26. detsember 16.00, 19.00 Tallinna Kaarli kirikus (Toompea 10, Tallinn) kontsert «Pühad on saabunud linna»: Ott Lepland, Lenna Kuurmaa ja Tallinna Poistekoor. Lenna Kuurmaa, Ott Lepland ning Tallinna Poistekoor Lydia Rahula juhatusel toovad sel aastal jõulusära linna. Kontsertsarjaga astutakse üles suurtes ja kaunites kirikutes üle Eesti.

26. detsember 16.00, 19.00 Mustpeade Majas (Pikk tn 26, Tallinn). Kaunimate Aastate Vennaskonna jõulukontsert. Millised olid meie nooruse aastad, nende aastate jõulud, näärid, talved, laulud ja luuletused, soovid ja mõtted, kui olime lapsed? Kaunimate Aastate Vennaskond vaatab koos sinuga tagasi, möödunud sajandi 20. aastatest tänasesse välja. Laule on nii Eestist, Soomest, Venemaalt, Ameerikast, Rootsist, Tšehhist, Ukrainast, Saksamaalt kui ka Indrek Kalda loomingust.

27. detsember 19.00 Vanemuise kontserdimajas (Vanemuise 6, Tartu) Pühademuusika: Maarja-Liis Ilus, Oliver Kuusik. Eesti armastatuima laulja

Maarja ja Rahvusooperi esitlenori Oliver Kuusiku ühiskava, kus esitusele tulevad parimad palad mõlema artisti repertuaarist. Kavas ka armastatud jõulumuusika omanäolised esitused, operetiivisid ja muusikaliteemad. Saadab Pärnu Linnaorkester, dirigeerib Erki Pekk.

28. detsember 19.00 Nõmme Rahu kirikus (Võsu tn 5, Tallinn) Nõmme Jazzi jõulukontserdid. Oleg Pissarenko ansambel Prii Lapse Ilm. Luulet loeb Guido Kangur.

28. detsember 20.00 Tartu ülikooli aulas (Ülikooli 18, Tartu). Riho Sibula ja Jaan Söödi kontsert. Riho Sibul ja Jaan Söödi esitavad oma parimaid palasid.

28. detsember 22.00 Clazz`is (Vana turg 2, Tallinn) Brazilian Night: Denise Fontoura Band. Tõenäoliselt on tegu kõige kuuemaa peoga teispäevases Tallinna öös, mille üheks tõmbenumbriks on kindlasti tõmmunahaline samba-, salsa- ja jazzilauljatar Brasiiliast – Denise Fontoura. Kontsert on tasuta!

29. detsember 19.00 Tartu Jaani kirikus (Jaani 5, Tallinn) Hortus Musicuse kontsert «Taassünni hingus». Kõlab renessanssmuusika. Kavas A. Holborne, M. Praetorius, O. Vecchi, J. del Encina, S. Scheidt.

29. detsember 19.30 Wabaduse kohvikus (Vabaduse väljak 10, Tallinn) Wabaduse klassikakolmapäevad: Oksana Sinkova ja Lea Leiten. Esinevad Oksana Sinkova flöödil ja Lea Leiten klaveril. Öhtut juhhib Kärt Tomingas.

29. detsember 20.00 East Gallery (Pikk 36, Tallinn) Servata-

guse Muusika esitleb: Koelse (Soome), Bruzggynai, Tobias Faar (mõlemad Leedu), Savidiivas, Leitmotiv Limbo (mõlemad Eesti).

30. detsember 19.00 Restoran C'est La Vie`s (Suur-Karja 5, Tallinn). Esinevad Gèraldine Casanova ja Piia Paemurru. Gèraldine Casanova – vokaal. Piia Paemurru – klaver. Kontsert on tasuta!

KINO

Alates 16. detsember CC Plazas (Hobujaama 5, Tallinn) ja kinokeskuses Cinema (Turu 2, Tartu). Mängufilm «Polli päevikud» maalib lummava, kuid kummitusliku pildi 20. sajandi algusaastate Saksa keisririigi ja Vene tsaaririigi ristumisteele jäänud ning hukule määratud ühiskonnas valitsevatest rusuvatest meeleoludest. Režissöör Chris Kraus loob meisterliku portree inimestest vaikselt anarhiases ja koosesse suu- buvas ühiskonnas.

25. detsember 11.30 Kinos Artis (Estonia pst. 9, Tallinn) Mudilaste multilaegas. Miriam kutsub kinno: «Tali tuli». Armas nukufilmitudruk Miriam kutsus lapsi mudilaste multilaegast avama. Ekraanile jõuavad lühikesed animaalood talverõõmudest, lumest ja lumememmedest. Pärast multikaprogrammi harjutab Miriam lastega jõuluvana salmide lugemist.